

DOMOLJUB

Izdaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajo po 10 tinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 38.

V Ljubljani, dne 20. septembra 1917.

Leto XXX.

Za samostojno državo južnih Slovanov.

Naša stranka je že pred leti izpovedala, da se morajo Slovani na jugu združiti pod žezlom habsburške vladarske hiše samostojno državo. Slovenski in hrvatski poslanci (jugoslovanski klub) so letos 30. majnika v državnem zboru to zahtevo slovesno razglasili in jo postavili za podlago vse slovenske in hrvaške narodne politike. To je, kakor se imenuje, jugoslovanska izjava ali deklaracija.

Zakaj pa južni Slovani zahtevamo samostojno državo? Zato ker nečemo umreti, ampak živeti in napredovati. A tudi zato, ker ljubimo Avstrijo in nočemo, da bi razpadla, ampak da bi bila srečna in mogočna.

V Avstriji in Ogrski je več narodov. Naravno je, da hoče vsak narod živeti. Ne more pa živeti brez pravic in svobode. Zato je taka država, kakršna je Avstrija, le tedaj mogoča, če da vsem narodom pravice in svobodo. Vsak narod naj se svobodno po svoje razvija, naj se izobrazuje v svojih narodnih šolah, naj goji svoj jezik in svojo književnost, naj dobiva pravico v domačem jeziku pri svojih uradih. Nihče naj ga ne zatira, nihče naj ga ne tlačí, nihče naj mu ne odreka in krati svobode in pravic. Brez tega narodovo življenje ni življenje, ampak životarjenje, hiranje, počasno umiranje. Tlačen narod mora ali prepustiti se bridki usodi uničenja, ali pa mora z neprestanim odporom in bojem daljšati mukotrpno življenje. Če se prepusti usodi, je izgubljen. Če se neprestano bori za življenje, ne more nikamor naprej. Tako je v obeh slučajih revež sam, a reva tudi država, ki živi v njej. Kako naj država napreduje, če ji narodi umirajo? In zopet, kako naj napreduje, če se narodi neprestano med seboj bore?

Avstrija bi morala biti že davno zveza svobodnih narodov. A tega niso hoteli ne Nemci, ne Mažari. Hotelo so samo svoje gospostvo, drugi narodi pa da bi jim hlapčevali. To so si mislili, bo najlozje šlo, če si gospostvo razdele: v eni polovici naj bodo gospodje Nemci, v drugi pa Mažari. Tako so sklenili nagodbo l. 1867. Naj nihče ne misli, da Nemcem in Mažarom take namere samo podtikamo. O ne! To je zgodovinska resnica, ki je Mažari in Nemci sami ne taje. To dvojstvo, da sta nekako dve državi v eni državi — dualizem imenujejo to dvojstvo — sta ustvarila protestant iz Nemčije, tedaj avstrijski minister, Beust, in Mažar Deak, in ta dva sta namenoma, vede in hote izročila druge narode hlapčevanju, tu Nemcem, tam Mažarom. Samo to je tudi zgodovinska resnica, da so Mažari svoje narode huje potlačili kakor Nemci avstrijske narode. Avstrijski narodi so bili prežilavi in se niso dali tako zlahka pogaziti. Čehi in Poljaki so narodi, ki jih Nemci ne bodo nikdar ugnali. Slovenci smo pa — bejši, ker nas je le malo, zato se nam je zudo godilo. Kako žalostna je pot Korošcev in Štajercev! Naše narodne meje se vedno bolj krčijo; slovenska zemlja prehaja v tujo, nemško posest; naše rudnike in vode izrabljajo tuji, nemški mogočnejši. Že tudi na Kranjskem, na Jesenicah, v Trzinu in drugod je Slovenec le hlapec delavec, a tujec Nемец gospod.

Mi Nemcev nikakor ne sovražimo. Sovraštvo nam prepoveduje tudi naša vera. A to jim zamerimo, da se ne morejo postaviti na stališče pravice. Zakaj nam ne dajo naših pravic? Zakaj ubogim trpinom na Koroškem ne privoščijo šol, da bi se otroci učili v svojem maternem jeziku prvin znanja in omike? Zakaj nam ne puste ne ene slovenske srednje šole? Zakaj nas silijo z nemščino? Zakaj nas izrivajo iz služb in uradov? Zakaj delajo po naši zemlji s ponemčevanjem nemško pot k Adriji? Zakaj gospodarsko zanemarjajo de-

žele, kjer stanujejo južni Slovani, a naklanjajo bogate drž. podpore vsem nemškimi podjetjem? Zakaj grade železnice le za nemško trgovino? Zakaj govore le o nemških interesih na Balkanu? Zakaj sanjajo le o Nemčiji?

Nemci so imehi dosti časa, da bi bili premislili naše upravičene tožbe. A jih niso. Taki so med vojsko, kakršni so bili vedno. Če nam gre trda, smo mi prvi v boju za domovino. Če zmagujemo, že zopet ošabno dvigajo glave in poznajo samo Nemce in nemštvo in nemške zahteve in nemško gospostvo!

Tu ni več druge pomoči, kakor da zahtevamo in izvojujemo tisto pravico in svobodo, ki so si jo izvojevali Mažari: samostojno državo južnih Slovanov pod žezlom habsburške vladarske hiše.

Slovenci smo bili vedno zvesti vladarju, tudi v najhujših časih. Taki hočemo tudi ostati. Nihče ne bo mogel nikdar reči, da bi se Slovenci ne bili junaško borili za Avstrijo in cesarja. Zato mi ne zanikujemo Avstrije, ampak samo hočemo, da bi bila domovina vseh. To more pa le biti, če se preosnuje v zvezne države narodov. Tedaj bodo vsi narodi zadovoljni, veseli življenja in napredka, polni ljubezni do skupne domovine, zvesti skupnemu vladarju, vedno pripravljeni braniti domovino in cesarja proti komurkoli.

Zato torej, ker hočemo sami živeti in hočemo tudi veliko bodočnost Avstrije, zato si želimo samostojne države pod žezlom ljubljenskega cesarja in kralja našega Karla.

Iveri.

Trpljenje ni le šola velikih del, marveč visoka šola velikih moč. Kdor ni veliko trpel, se ne dvigne nad vsakdanjost.

Vzgoja je izvršila svoje glavno delo, če je dala gojencu moč, da more svojo svobodo prav in plemenito uporabljati.

Izjava.

1. Podpisani zastopniki Slovencev izjavljamo, da se solidarno pridružujemo državnopravni deklaraciji Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja t. l. Po našem živem prepričanju je bodočnost habsburške monarhije mogoča le na načelu resnične svobode narodov, a bodočnost našega naroda le na načelu združenja Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki prebivajo v naši monarhiji. Oboje, svobodo in edinstvo, pa more našemu narodu zagotoviti in ohraniti le samostojna na načelu samoodločbe narodov zgrajena jugoslovanska država pod žezlom habsburške dinastije. Zato zahtevamo, da se čimpreje izvede to jugoslovansko edinstvo in se v tem oziru zaplivo zanašamo na očetovsko naklonjenost nositelja habsburške krone, ki je v kratki dobi svojega vladanja tolikrat posvedočil svojo pravičnost nasproti svojim narodom.

2. Pravtako se skupno pridružujemo mirovni želji papeža Benedikta XV. Če države sprejmejo za podlago mirovnih dogovorov misli, začrtane v njegovi noti, tedaj smo prepričani, da se bo skoraj med narode vrnil mir res trajen in blagonosen v srečo narodov in držav. Vojska pa je tudi jasno pokazala, da mora namesto sile stopiti pravica. Ideje o razoroženju, o svobodi morja, o razsodiščih, o pravičnosti nasproti težnjam narodov, so zmožne započeti novo dobo človeštva, ko narodi ne bodo več tekmovali v politiki sovraštva in tehniki oboroževanja, marveč v mirnem delu za pravi kulturni napredek. Obenem hvaležno pozdravljamo resno prizadevanje našega vladarja, ki vse meri na to, da bi se čimpreje končalo to strašno klanje in bi zopet zasijala narodom zlata zarja miru in nove lepše bodočnosti.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1917.

Dr. Anton Bonaventura Jeglič, l. r.

knezoškof ljubljanski.

Prelat Andrej Kalan, l. r.

stolni kanonik.

Dr. Josip Gruden, l. r.

stolni kanonik.

Za Slovensko ljudsko stranko:

Dr. Ivan Šusteršič, l. r.

t. č. načelnik stranke.

Za Narodno napredno stranko:

Dr. Ivan Tavčar, l. r.

Dr. Karel Triller, l. r.

Za Slov. kat. delavsko demokracijo:

Mihael Moškerc, l. r.

Franc Vidic, l. r.

Anton Žnidaršič, l. r.

Krompir, žito, seno.

Ljudska prehrana — to je prvo vprašanje, ki se hoče z njim pečati pred vsemi političnimi zadevami sedanja Seidlerjeva vlada. Prejšnji teden je sklical ministrski predsednik zastopnike konsumentov, trgovcev in poljedelcev na posvet, da bi dali vladi pametne odgovore in navodila glede prehrane. Nas v prvi vrsti zanimlje, kar so govorili odposlanci poljedelcev. Bilo je navzočih lepo število odličnih mož, ki so izrekli marsikatero trpko in odločno besedo. Našo deželo sta zastopala deželni odbornik msgr. dr. Lampe in delegat Gabrijel Jelovšek. Vsak govornik je imel na razpolago samo 10 minut. Predsedoval je ministrski predsednik Seidler sam; navzočih pa je bilo več ministrov.

Glede vojnogospodarskih central je prevladalo sledeče mnenje: Namenjene za vojni čas vsled pomanjkanja živil in potrebne sistematične porazdelitve se sedaj ne morejo odpraviti, ne smejo se pa smatrati za kaj stalnega. Za sedaj se naj po možnosti odpravljajo kričeči nedostatki, kar naj vlada izvršuje v sporazumu s poklicanimi zastopniki poljedelskih organizacij, ki jih naj redno sklicuje na posvete. Stavila so se razna vprašanja glede posameznih živil.

Dr. Lampe je izjavil sledeče: Krompir, kakor vsa lahko kvarljiva živila, ni pripraven za centralno državno gospodarstvo in bodi promet z njim kar mogoče prost. En del pa mora vendar država porazdeliti. To velja zlasti za prebivalstvo Istre in Dalmacije, ki mora lakote poginiti,

če mu vlada ne dapošlje živil. Zadnja krompirjeva naredba je nesrečna in se naj umakne.

O krompirju so se slišali sledeči zanimivi podatki. Predsednik nemške sekcije češkega deželnega kulturnega sveta Zuleger ceni pridelek na krompirju v Galiciji in sudetnih deželah na 70 milijonov stotov. Ako se računi potreba vojaštva na 3 milijone stotov (od tega, kar mora dati naša državna polovica) in ostalega prebivalstva na 17 milijonov stotov, bi bilo to 20 milijonov stotov, ki se naj bi zasegli in porazdelili. Ostane potem v glavnih deželah krompirjeve produkcije še 50 milijonov stotov, ki se lahko prepuste svobodnemu prometu. Po teh izvajanjih bi se krompir v alpskih deželah in na Kranjskem sploh ne potreboval za množino, ki jo je treba zaseči. Temu nasproti je cenil zastopnik Moravske, deželni odbornik dr. Sonntag pridelanc množino samo na 50 milijonov stotov in naglašal, da je glavni zažrtek pri preskrbi težava prevoza.

Dr. Lampe je dalje opozarjal na pretečo katastrofo pri živini vsled pomanjkanja krmil. Pri rekviziciji sena ponujajo kmetovalci tudi živino, ker je ne morejo prekrmiti. Jeseni in začetkom zime se bo pri nas toliko živine poklalo, da se seno ne bo moglo pametno porabiti, spomladi pa bo živine in mesa zmanjkalo. To bo najhujša kriza. Zato mora vlada skrbeti, da se pri posameznih deželnih mestih za promet z živino takoj uredi naprave, v katerih se bo meso zmrzovalo, prekajalo, sušilo in predehalo v klobase. Vojaška oblast naj da vse potrebno za to na razpolago. V ta namen se naj porabijo pivovarne in mlekarne, ki so sedaj brez posla. — Masti bo popolnoma zmanjkalo, kolikor je ne dobimo z Ogrske. To je posledica tesnosrčnih in enostranskih nazorov, s katerimi se je pitanje prešičev onemogočilo. Za bodoče se mora prešičereji dati pri krmljenju več prostosti. Isto velja za mleko. Mi bomo kmalu brez mleka.

Če se krave mlekarice krmlijo po naredbi, je nemogoča produkcija mleka. Če hočem od krave mleka, jo moram bolje krmiti. Boljša ena krava, ki res da mleka kakor tri, ki stradajo. Z lekarniškimi dozami se v kmetijstvu nič ne doseže. — Koruza se naj v južnih deželah izdatno pusti za ljudsko prehrano. — Silno važno je pa vprašanje krmil. Dr. Lampe je naslikal položaj, ki je nastal na Kranjskem. Dejansko daje danes Kranjska cele tri četrtine sena za soško armado, vse druge dežele pa le eno četrtino. To je skrajna krivica in zato se nujno pozivljeta vojaška uprava in vlada, da se takoj, četudi s silo spravijo velike množine sena iz zaledja na Kranjsko. Res vse dežele dokazujejo, da nimajo, a vse dežele se naj pripravijo na iste žrtve, ki jih sedaj Kranjska doprinese za skupnost!

Za ohranitev, oziroma pospešitev kmetijske produkcije je nasvetoval dr. Lampe: Dopusti kmečkim gospodarjem se naj dovoljujejo ob istem času, ki si ga sami zbero za poljsko delo. Navodila nižjim poveljnikom, da naj ne delajo težav! — Oblasti naj milejše postopajo s kmečkim gospodarstvom, ki toliko trpe in delajo.

Dnevna množina žita za poljske delavce se mora zvišati. Kar se misli pri kmetu na živilih prihraniti, je le izguba, ker se vsled tega manj pridela. — Vojaška pomoč pri poljskem delu se naj izvršuje potom županstva in se naj vojaški predpisi prilagode potrebam kmečkega dela. — Prvo načelo pri zasegi bodi, da se pusti izdatna množina dobrega semena. Tu ne biti pretesnosrčen, zakaj največja nesreča je, če zmanjka semena. — Vojnožitni prometni zavod naj onim kmetijskim družbam, ki se bavijo z dobavljanjem semen, ne dela težav pri uvozu iz inozemstva. Seme in gnoj je danes važnejše nego valuta! Mlevske karte naj se odpravijo. — Sodišča naj dobe drugačna navodila glede obsojanja radi cen. Obsodbe kmečkih gospodarstev so naravnost gorostasne. Če je kak špekulant čez mero zaslužil 100.000 K in je obsojen na 20.000 K globe, ima še vedno 80.000 K dobička. Radi par vinarjev pa se obsojajo kmečke žene na visoke globe in večdnevne zapore, ko bi morale doma delati in paziti na deco. To vzbuja silno slabo kri in jemlje ljudem veselje do dela. — Znižajo se naj cene za kmetijske potreščine. Zlasti se naj znižajo razlike med cenami žita proti cenam moke in otrobi. Za zboljšanje semen se naj po posameznih deželah osnujejo pri kmetijskih družbah z državno pomočjo uradi, ki naj v zvezi s kmetijsko-kemičnimi preskuševališči in naprednimi kmetovalci skrbje za vzgojo dotičnim krajevnim razmeram primernih rastlinskih vrst. — Vojaščine naj se oprosti več živinozdravnikov in kmetijskih strokovnjakov. — V interesu južnih dežela je pa predvsem priporočati, da se ne vzdržuje razlika med ožjim vojnim ozemljem in zaledjem, ki je le vojaški pripomoček, tudi za politično-upravne gospodarske zadeve, ampak naj se glede porazdelitve vojnih bremen postopa z vsemi enakol

V podobnem smislu so govorili tudi zastopniki iz drugih dežela.

Pri sklepnem zborovanju delegatov je delegat Gabrijel Jelovšek opozarjal na važnost ljubljanskega barja za splošno prehrano in zahteval, da se vse vodno gospodarstvo na Ljubljani vrši z glavnim ozirom na poljedelsko porabo barja. Vsled tega se naj privatnim industrialcem na Ljubljani ne dajejo večje vodne pravice in naj tudi poljedelsko ministrstvo najnovejšo zahtevo tvrdke Leykam-Josef stal za razširjenje njene pravice na Fužinal odkloni.

Eno najtežjih vprašanj je pravična porazdelitev vojnih bremen. Zakon o vojnih dajatvah določa, da mora minister za dež, brambo porazdeliti vojna bremena enakomerno na posamezne dežele, deželni predsedniki na okraje, okrajni glavarji na občine in župani na posameznike. Vojska pa gre svoja pota, in potrebe posameznih armad, ki ne morejo pri svoji preskrbi čakati, da se izvrši vse po predpisani uradni poti, ampak morajo v naglici seči po onem, kar jim pride v roko, so povzročile, da so se oddelila takozvana najožja, ožja in daljna vojna ozemlja, ki imajo v prvi vrsti služiti potrebi dotične armade, in v katerih se potem preko zakona in mnogokrat v nasprotju z zakonom po zahtevah armadnega poveljstva gospodarji.

Kranjska dežela je vsled dolgo trajajoče vojske z Italijo usodo ožjega vojnega ozemlja v polni meri občutila. S ponosom lahko rečemo, da je naša domovina najtežja bremena rade volje vzela nase in je tudi oddala take množine, da ne bi bil prej nihče pričakoval, da je iz te na videz siromašne dežele mogoče toliko spraviti. Pa vse ima svoje meje, in kranjski deželni odbor je kot čuvar deželne kulture vedno opozarjal oblasti, da naj ne sežejo čez ono mero, ki je dežela brez hudega oškodovanja ne more prenesti.

Zlasti rekvizicija sena je spravila Kranjsko deželo v težak in jako kritičen položaj. Na opetovane nujne opozoritve in prošnje je dobil deželni odbor od najmerodajnejše vojaške strani odgovor, da se Kranjska takoj razbremeni, ko bo dovoz iz zaledja pokrtil armadno potrebo. Po prizadevanju kranjskega deželnega odbora se je vršil pred enim mescem v navzočnosti zastopnikov najvišjega armadnega poveljstva poseben posvet radi Kranjske, pri katerem je dr. Lampe najodločnejše zahteval, da se mora ves zistem, po katerem se sedaj vrši dobava krmil, v celi državi izpremeniti, sicer Kranjska popolnoma obnemore, preden pride pomoč od drugod.

Dne 10. septembra pa je minister Höfer sklical posvet vseh deželnih vlad ozioroma namestništev, in deželnih mest za krmila, ter vojaštva, da se določijo pravične dajatve sena in slame za vse dežele enakomerno. Dr. Lampe in vladni svetnik Otton pl. Detela sta s številkami dokazala, da je Kranjska že lani dala neprimerno več kakor vsaka druga dežela. Od upravičene množine je dala Kranjska lani čez 400 %, Koroška 98 %, druge dežele so pa silno zaostale, tako da je n. pr. Češka dala komaj 50 %. Kje je tu pravičnost? Letos daje za soško armado Kranjska tri četrtine, ostale dežele pa le eno četrtino, in na naše pritožbe se odgovori, da to velja le toliko časa, dokler se dovoz iz zaledja ne zveča. Mi pa ne moremo čakati, dokler se zljubi drugim, ki so tako srečni, da ne živje v ožjem vojnem ozemlju, več dati, ker tega ne vzdržimo. Zato zahtevamo, da se Kranjski njena dajatev nadalje odpusti in se z vso naglico rekvirira seno in slama po oddaljenejših deželah in dovaža k fronti v izdatnih množinah.

Nato je vsaka dežela podala svoje poročilo, in vse dežele razen Zgornje Avstrije so dokazovale, da nimajo vsled strasne suše krme niti za domače potrebe in ne morejo ničesar dati.

Od vladne strani se je podala izjava, da treba vsled teh razmer število živine skrčiti za eno tretjino. Pri armadi se naj vsi nepotrebni konji v zaledju odpravijo. Najbolj je, če jih dajo kmetovalcem v rejo za delo.

Glede na negativno stališče drugih dežel je ob sklepu zborovanja dr. Lampe opozarjal na velikansko narodnogospodarsko škodo, ki pride od tega, da druge dežele zadržujejo dajatve. Saj so vojaški konji narodno premoženje, ki naj po vojski pride zopet ljudstvu v roke. Če se pusti klavna živina poginjati od lakote, je treba tem več klati. Ali naj bodo vse krvave žrtve zastoj, zato ker se dežele daleč proč od fronte še sedaj nečejo sprijazniti s po-

trebnimi žrtvami? Ali se naj Kranjska, ki itak več trpi od drugih, popolnoma uniči? Zahteva od vlade in od vojaštva, da z isto silo kot na Kranjskem, nastopi drugod. Ako vsak posestnik v celi državi odda eno desetino sena, je armada čez mero preskrbljena, saj zahtevana množina 8 milijonov stotov sena in slame, pravično porazdeljena na celo državo, ne more nikogar uničiti. A da bi eden vse prenašal, drugi pa le gledal, tega se od nas ne more zahtevati. Zato se naj ves zistem dobave po vseh deželnih mestih drugih kronovin ne mudoma preustroji, da bo povsod tako izdatno deloval, kakor v ožjem vojnem ozemlju pod pritiskom vojaške sile žalibog deluje.

Tudi zastopnik najvišjega armadnega poveljstva je opozoril vse deželne politične oblasti in deželna mesta za krmila v istem smislu, ker bi bile sicer posledice za ožje vojno ozemlje katastrofalne.

Na podlagi podatkov, dobljenih v tem posvetu, se je vršila potem seja pod predsedstvom ministrskega predsednika Seidlerja, v kateri so se predpisali vsem deželam kontingenti, ki jih morajo nemudoma dobaviti in odposlati armadi.

Pregled po svetu.

Vprašanje miru je stopilo tudi na Angleškem v ospredje — tako pišejo listi v Curihu. Nota sv. očeta si je vendar le prebila pot do resnega premišljevanja, kako bi se mirovni ponudbi ugledil tir. Tako počasi spoznavajo povsod, da je papežev nasvet in načrt za doseg trajnega miru sprejemljiv ali vsaj tak, da nudi zadostno podlago mirovnim razpravam. Povsod se strinjajo dobromisleči zagovorniki miru, pozdravljajo papeža kot mirovnega očeta in se mu zahvaljujejo za neprestano prizadevanje v prilog mirovni akciji. Tako je storila tudi ljubljanska duhovščina, zbrana na posebni skupščini dne 16. septembra, pri kateri je imel krasen govor o ljubezni do vseh narodov in o mirovnem posredovanju papeža Benedikta XV. — prelat Andrej Kalan.

Odgovor sv. očetu. Nemčija in Avstrija sta se o vsebini note in o času, kdaj se papežu izroči, popolnoma sporazumeli. Poučeni politični krogi izjavljajo, da je nota sestavljena v prijazni in prijateljski obliki; vsebuje najtoplejšo zahvalo sv. očetu, ki je pri svoji akciji gledal le na blagobit in srečo vsega človeštva. Odgovor osrednjih vesil naglaša, da se načelno pritrjuje trajnemu miru, ki ščiti pravice vseh držav in narodov. Natančno se peča s posameznimi predlogi note sv. očeta. Bistvena vsebina odgovora se bo uradno objavila na dan njene izročitve, celo besedilo pa en teden pozneje. — Ententa odgovori na noto papeževo, ko bo izročen sv. očetu odgovor osrednjih vesil.

Državni zbor v Budimpešti. Predsednik ogrske zbornice je opozarjal poslance na ljutost obsoških bojev; spominjai se je hrabrih bojevnikov ter predlagal priznanje voditelju soške armade generalu Bo-

roeviču, kakor tudi častnikom in vrlemu moštvu — priznanje. Njeg. Veličanstvu Karlu I. je poslala zbornica vdanostno izjavo ter izrazila upanje na končno zmago. — Nato se je predstavil ministrski predsednik Wekerle, ki je izpovedal, da je sprejel neizpremenjen program grofa Esterhazyja. Volilna reforma je vprašanje ki z njim stoji in pače.

Ustavni patent na Poljskem. Dne 12. septembra sta objavila avstrijski cesar Karel in nemški cesar Viljem v Lublinu in Varšavi ustavni patent, po katerem se dovoljuje in ustvarja državna oblast v poljskem kraljestvu. Dokler še ni določen kralj ali regent, prejme vrhovno državno oblast regentski svet treh članov, ki jih imenujeta monarha osrednjih držav. Ta triumvirat (trije možje) bo vladal s pomočjo državnega sveta poljskega kraljestva na temelju izdanega patenta in posebnih zakonov, ki se bodo objavili.

Državljanska vojska na Ruskem. Diktatorska oblast, s katero je vladal Kerensky — je izzvala odpor. General Kornilov, ki uživa ugled narodnega junaka, a

Kerenskij.

ga je Kerensky odslovil, se je bližal s svojo armado Petrogradu. Kerensky je bil namesto Kornilova postavil generala Klembovskega za vrhovnega poveljnika ruske armade, toda ker se je 43 ruskih generalov odločilo za Kornilova, med njimi tudi Klembovski, je začasna vlada imenovala Kerenskega za vrhovnega poveljnika. Devet desetih armade je vdane Kornilovu. — Kdo pa je Kornilov? Mož je sin preprostega kozaka, ki si je s pridnostjo in trudom pomagal naprej. Vojska mu je dala priliko, da je izkazal svoje zmožnosti. Leta 1915. je Kornilov kril umikanje ruske armade; pri tem je pa bil ujet in je padel v roke Avstrijcev. Iz ujetništva je ubežal v kmečki obleki. Noben častnik se ne more meriti v priljubljenosti med ljudstvom z njim. Kornilov se je pred meseci odločno izrekel za mir, zato je čudno, da se ententa veseli tudi tega preobrata na Ruskem. — Poročila o razdrapani ruski armadi in vladi so tako zmedena in netočna, da si človek trenutno ne more napraviti prave slike. Pišejo o bojih med Kornilovo armado in med vladnimi četami pred Petrogradom. Eni povedo, da je na vrhu Kornilov, drugi — da je zmagal Kerensky,

tretji, da se je Kornilov vdal. Vsekako so nam ruske zmede točasno še velika zagonetka. Po zadnjem poročilu se je Kornilov vdal in so ga zaprli v ječo.

Vsi časopisi se vjemajo sedaj v tem, da se je Kornilova pobuna ponesrečila in da je poprej slavljeni general osamljen. Nevarnost državljanske vojske je zaenkrat preprečena; pristaše Kornilova zapirajo, Kerensky je bil pa večkrat napaden. — **Začasna vlada je razglasila Rusijo za ljudovlado. Delavski in vojaški odbor je sklenili z dvetretjinsko večino, naj se sklene mir.**

Svetovna vojska.

Enajsta soška bitka prekinjena ali zaključena. — Grozote bojov na gori Sv. Gabrijela. — Italijani izgubili v teh bojih 230.000 mož. — Nemci ustavili prodiranje pri Rigi. — Živahni boji ob Zbruču, v Bukovini in v Moldaviji. — Sovražna ofenziva v Macedoniji.

VOJSKA Z ITALIJO.

Konec XI. soške bitke. Italijani so na soškem bojišču ustavili hujše napade; lahko se reče, da je 11. soška bitka končana. Enajsta soška bitka je trajala 23 dni. Višek sile je dosegla v dneh od 8. do 22. avgusta, ko so se bili za Grmado, in v 15-dnevni bitki za goro Sv. Gabrijela; 48 italijanskih divizij je napadalo v teh bojih; skoraj na vsak kilometer je prišla po ena italijanska divizija. V svetovni vojski niso še nikjer na tako ozkem prostoru napadale tako velike množice. Dosegli Italijani niso drugega kot kos Banjšice v globočini 2 do 7 km na 15 km širokem prostoru. Naše uradno poročilo ceni, da so Italijani izgubili v teh bojih najmanj 230 tisoč mož, med temi 20.000 ujetnikov; v vseh enajstih soških bitkah so pa izgubili nad 1 milijon mož — toda poti v Trst si niso odprli.

Manjši boji so se ponavljali na vsej soški fronti tudi zadnji teden, zlasti topništvo je od časa do časa razvilo živahnejšo delavnost. Vzhodno od Gorice je bil položaj vedno napet; Italijani so skušali večkrat napadati, a tudi naši so neprestano motili sovražnika. Na Banjšici so na severnem krilu dosegle naše čete znaten uspeh s tem, da so s krepkim sunkom zasledle ugodnejše postojanke.

Pekel na gori Sv. Gabrijela. Dočim so se na drugih delih fronte bolj malo bojevali, so se na vrhu Sv. Gabrijela neprestano vrstili silno krvavi boji. Kakor smo že zadnjič poročali, se je Italijanom posrečilo zasesti severovzhodni rob tega vrha, naši so se ustavili na vzhodnem obronku. V varstvu goste megle pa so naši izčistili vrh te gore 11. in 12. septembra. V ljutih približnih bojih so naše čete zrušile sovražni odpor, ujele 200 sovražnikov ter zaplenile 10 strojnih pušk. Boji na Sv. Gabrijelu so bili strašni. Italijanom se je bilo večkrat posrečilo prodreti do vrh gore, pa so morali vedno zopet bežati.

Cele vrste bežečih Italijanov so pokosile naše strojne puške; kdor se ni rešil, je bil ujet. Sovražni bobneči ogenj je vrh Sv. Gabrijela popolnoma predugačil. Nizki kraški gozd v okolišu gore je popolnoma izginil, številne plinove granate so siva tla pobarvala zeleno, po pobočjih gore se od granat zvrtni lijaki vrste drug za drugim. S krvjo pobarvana tla, razmetani kosi človeškega mesa, razbito skalo in razmetano orožje zbuja grozo in stud. Koliko življenj je bilo tu uničenih! Naša kri se je v obili meri mešala s sovražno!

XII. soška bitka. Na južnem delu Banjske planote je laška artiljerija pred par dnevi poskusila z novim ognjem. Po bobnečem obstreljevanju je vdrla pehota v del naših postojank; naše čete so se vrgle nanjo in jo zapodile. Kadorna je namerala obiti goro Sv. Gabrijela, da bi si odprl pot v Vipavsko dolino. Polom v Rusiji je spravil Kadorno in vsa entento v silno zadrego; zato govore že najuglednejši francoski listi o mirovnih pogajanjih.

RUSKO-ROMUNSKO BOJIŠČE.

Ustavljeno prodiranje pri Rigi. Ko so Nemci dosegli dobro črto, so ustavili svoje

Kornilov.

napade in se začeli utrjevati v osvojenem ozemlju. Rusi so si po prvem strahu hitro opomogli. Ko so videli, da Nemci več ne pritiskajo nanje, so poslali brž svojo konjenico, da nadleguje Nemce pri utrjevalnih delih. Tako so se razvili manjši boji v prostoru med novo nemško in rusko brambno črto, ki pa položaja niso izpremenili.

Živahnejše so se spoprijeli v Galiciji, Bukovini in v Moldaviji. Ob Zbruču živahno strelja posebno ruska artiljerija; v Bukovini so pri Solki napadli ruski polki naše postojanke in čete nekoliko nazaj potisnili. Večje boje so naši imeli v Moldaviji v prostoru okrog Očne in južno od tod. Rusko-romunske čete so večkrat napadle naše postojanke, ne da bi se mogle ponašati s kakšno pridobitvijo.

MACEDONSKO BOJIŠČE.

Sovražna ofenziva. Severno od Kotic je začel Sarrail z ofenzivo. Ruske in francoske čete so napadle avstrijske in nemške oddelke južnovzhodno pri jezeru Malik; njihova premoč je prisilila naše, da so se umaknili iz prvih postojank na višine

severno od tod. Sovražnik hoče priti ob Ohridskem jezeru v bok našim četam, ki se bore severnovzhodno od Bitolja. Sporedno s tem napadom so se ojunčili tudi Italijani v Albaniji in začeli prodirati jugovzhodno od Berata, toda krepek supek jih je vrigel nazaj.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Odkar se je zrušila druga velika angleška ofenziva na Flanderskem, je napadalna moč Angležev precej opešala. Sicer skoro vsak teden vprizore kak večji topovski in pehotni napad, ki položaja nič ne izpremeni. Tudi Francozi so izgubili veselje za večje napade. Pri Verdunu sicer še vedno poskušajo potisniti Nemce nazaj, tudi pri Saint Quentinu še vedno pritiskajo brez koristi na nemško fronto.

Žrtve svetovne vojske. Angleški časopis »Manchester Guardian« sodi, da je bilo mrtvih vsled vojske devet milijonov sedemstopenetdeset tisoč mož; število ranjenčev (ki so seveda povečini okrevali in še okrevajo) cenijo na 23 in pol milijona mož.

Tedenske novice.

Zlato mašo je imel na Brezjah dne 16. septembra č. g. P. Kalist Medič, knezoškofijski duhovni svetnik in bivši predstojnik svetogorskega svetišča in samostana.

Zasluzni križec III. reda za civilne zasluge je podeljen č. g. Francišku Hiersche, župniku v Radečah pri Zid. mostu.

Avstrijska zbornica začne zopet delati 25. septembra.

Dobrodelni shoč bo v četrtek, 27. septembra v Ljubljani. Razgovor bo v prvi vrsti o skrbi za sirote, o zanemarjenosti mladine in npravni propalosti, o socialni preskrbi invalidov, o pomoči beguncem ter o domačijah za vojake.

Umril je v Kranju g. Valentin Levičnik, c. kr. finančni svetnik v pokoju. Pokojni oče profesorja in kateheta dr. Alfonza Levičnika je dosegel starost 93 let.

Nesreča na železnici. Z vlaka je padel med postajama Kresnice—Litija sprevodnik Jakob Vinkler in se močno poškodoval.

Dva vlaka sta trčila 14. sept. pri postaji Planina na Notranjskem. Ponesrečilo se je do smrti 30 oseb, ranilo pa 130.

Slinavost se širi med vojaško govejo živino v Zg. Kašlju in ljubljanski okolici. Bati se je, da se zanese tudi v druge kraje.

Trgatev. Na Sp. Avstrijskem so trgali grozdje že pretekli teden. Pravijo, da tako dobre letine že ni bilo 60 let. Na Dolenjskem že tudi začenjajo s trgatvijo; kjer ni bilo toče, se silno pohvalijo s pridelkom. — Okrog št. Ilja na Štajerskem je prejšnjo nedeljo okrcala vinograde toča, ki je šla med dežjem. Vsled tega so morali hiteti s trgatvijo.

Umrila je bolgarska kraljica Eleonora; bolehal je dalj časa.

Manjša svota denarja je bila najdena na potu Bistrica—Šmihel. Kdor ga je izgubil, naj se oglasi pri Juriju Štular, Dolinčiče, pošta Šmihel pri Pliberku, Koroško.

Vojaške novice.

Prosti službe na bojni črti. Cesar je izdal sledeče lastnoročno pismo:

Dolga, trda vojska zahteva od vseh državljanov težke žrtve. Da se rodbine, ki so najtežje prizadete, v bodoče obvarujejo nadaljnjih udarcev kolikor le mogoče, zapovedujem, naj se zdolaj označene vojaške osebe bojnih čet — v kolikor ne gre za vojake po kolicu — uporabljajo na takih mestih pri armadi na bojišču, ki niso trajno izpostavljena sovražnemu učinku:

1. Edini sin kake rodbine, ki je še ostal, od katere sta že padla dva ali več sinov, ali ki so umrli na posledicah ran v vojski, radi vojnih naporov ali bolezni, ki so jo dobili med vojno službo.

2. Oče šestih ali več nepreskrbljenih otrok, za katere mora skrbeti.

Reichenau, 11. septembra 1917.

Karel I. r.

Da se dožene pravica prizadetih oseb, naj se tako-le postopa; Svojci, (v slučajih pa, v katerih gre le za mladoletne otroke, občine) naj vložijo kratko prošnjo, ki naj se ji priloži rodbinska poizvedovalna pola, pri politični oblasti prve stopnje. V prošnji naj se natančno navede pripadlost (četa, nadomestno poveljstvo, zavod itd.) osebe, za katero gre, in pri armadi na bojišču tudi številka vojnega poštnega urada.

Če ni mogoče doseči rodbinske poizvedovalne pole ali če ne obsega vseh potrebnih podatkov (n. pr. zadnjih smrtnih slučajev, rojstev), naj se prilože druga verjetna dokazila. Politične oblasti naj prouče podatke prošnje, potrdijo njih resničnost in naj pošljejo prošnjo naravnost kolikor mogoče hitro poveljstvu, ki ga prošnja navaja. Vsaki osebi, s katero naj se po navedenih določilih postopa, izstavi odločilna oblast izkaznico (legitimacijo).

Nevarno ranjen je bil vojni kurat franciškan P. Engelbert Klasinc. Prvo pomoč, da ni izkrvavel, mu je podelil poročnik Verbič.

Vojna razstava. V Ljubljani (prodajalna A. Krisper) so bili na vpogled krasni predmeti, ki so jih izdelali vojaki pri bataljonu stotnika Neusserja. Čisti dobiček je namenjen vdovam in sirotam strelskega bataljona III-31.

Poštnine proste so samo one poštno pošiljatve, ki so namenjene vojakom na fronti. Pisma vojakom, ki imajo službo v zaledju, etapi ali vojnem ozemlju, je treba frankirati.

Zamenjan kot invalid je prišel na dom g. Jurij Ravninar, načelnik cestnega oddora v Radečah. Bil je v ruskem ujetništvu.

Vojakom-slikarjem, ki nam pošiljajo zanimive lastnoročno porisane dopisnice, se vsem še enkrat zahvaljujemo za prijaznost. Vsaka kartica dobi svoj prostor v Domoljubovem vojnem muzeju. Za natis pa bi bilo treba večje oblike, ker je le potem mogoče napraviti dovolj oster in razločen klišé. — 17. sep. smo dobili z barvo naslikano razglednico, ki kaže delo sanitcev po boju z italijansko stražo na vi-

sokih snežnikih. Pošiljatelj podd. J. Richlij piše: »T. bi, dragi Domoljub, in vsem Tvojim bralcem pošiljamo štajerski fantje in moške srčne pozdrave.«

† Poročnik Fr. Škedelj. Dne 28. avgusta je padel na laškem bojišču poročnik Fr. Škedelj iz Vrbovca pri Št. Jerneju, zadet od sovražnikove krogle. Pokopan je na Banjski planoti. Odlikovan je bil s srebrno hrabrostno svetinjo in z Najvišjim pohvalnim priznanjem. P. v m.

Vsled strupenih plinov je umrl enoletni prostovoljec Valentin Megušar, doma iz Kroke. Padli je lani z odliko dovršil 6. gimnazijski razred v zavodih Sv. Stanislava v Št. Vidu. Bil je član Marijine družbe. — Na romunskem bojišču je padel poročnik Fr. Žužek iz Škofje Loke. N. v m. p.

Pobegnil je iz italijanskega ujetništva fregatniporočnik Ernest baron Schönberger. Preplaval je lugansko jezero in prišel na obrežje Švice.

Za cesarja in domovino je padel 7. t. m. spoštovani in priljubljeni 20-letni mladenci Jakob Boštjančič iz Orehka. Za vrlim junakom žalujejo častniki in moštvo. Prizadeti rodbini izrekajo sožalje. — Njegovim tovarišim.

Ušel iz ruskega ujetništva. Družina Mohar v Britofu pri Kranju je doživela pred kratkim veliko presenečenje. Starši so morali dati v začetku vojske pet sinov v vojaško službo; leta 1915. so vsi naenkrat stali pred sovražnikom v Galiciji in se junaško borili: Janez, Leopold, Jožef, Alojzij in Tomaž. Prvi je padel kot žrtev vojske mlajši brat Tomaž in bil pri Kolo-meji pokopan. Janez in Alojzij pa sta bila ranjena. Meseca septembra 1915 je šel Janez zopet braniti svojo domovino. Blizu Zaleščikov je bil ujet in odgnan v Rusijo. Pisal je samo na potovanju, potem ni bilo nobenega glasu več o njem. Starši in žena so ga objokovali že kot mrtvega. Med tem je padel junaške smrti brat njegov Alojzij na italijanskem bojišču. Tako sta bila še dva brata na bojišču: Leopold in Jožef. Dne 3. septembra 1917 zvečer pa pokliče nekdo pri oknu omenjene družine: »Odpritel!« Glas se je zdel znan, vendar le s strahom odprejo vrata in — oj čuda! V hišo stopi že dve leti izgubljeni in pogrešani vojak Janez Mohar, cesarjevičevega polka št. 17. Vsi presenečeni skočijo domači k njemu, ga pozdravijo in izprašujejo, kako je mogoče, da se nahaja sedaj v njihovi sredini. Pove jim, da je bil ujet v Rusiji, da se mu je slabo godilo in da je po sedemmesecnem potovanju prišel zopet srečno pod krov svojih staršev. Sedaj se nahaja pri svoji ženi v Smledniku na enmesečnem dopustu. Pravi, da hoče svoje življenje v ujetništvu in potovanje iz Rusije sam bolj natančno opisati. v »Domoljubu«, ako mu bo Bog dal zdravje. (Prosimo lepo! Uredn.)

Prošnja. Ravnaj z begunci tako, kakor bi si želel ti sam, da drugi ravnajo s teboj, če bi te zadela enaka usoda.

Trije Slovenci — proti italijanski stotnji. V zadnjih bojih pri Gorici je na nekem mestu naskočila cela italijanska stotnja. Branilci so bili trije Slovenci Spodnještajerci 87. pp., ki so bili skriti za skalo. Pogumno so sprejeli laško stotnjo s strojnimi puškami in jih tako obdelovali,

da so Lahi pokazali pete in jo vdrli nazaj proti Gorici. (Dotični junaki naj bi naznanili svoja imena; zaslužijo, da jih imenuje zgodovina.)

Velikanska razlika. Uradno berlinsko poročilo naznanja, da so naši sovražniki na vseh bojiščih meseca avgusta izgubili 595 letal in 37 zrakoplovov; mi smo izgubili 64 letal in 4 zrakoplove.

Naši pozdravljajo. Podpisani c. kr. kranjski prostovoljni strelci pošiljajo s kraškega bojišča najsrčneje pozdrave vsem čitateljem, posebno pa naši domovini, lepi Belokrajini: Josip Vukšinič, Želebej, Nemančič Fr., Jos. Matjašič, Božjakovo; poddes. Jos. Matjašič, Martin in Anton Vrančič; Jos. Znidaršič, Jos. Lončarič, Jože Kočevar, Janko Badovinac, Ant. Žugelj, Rozalnice; Jos. Mavretič, Boldraž; Janez in Martin Bajuk, Radovica; Anton Molek, Jos. Črnetič, Bajanja vas; Mart. Krstinc, Ivan Ambrožič, Janez Videtič, Anton Prosenik, Suhor; Rafael Škrl, Ivan Ružič, Anton Vrvišar, Leopold Volk, Matlika; Alojzij Muc, Primostek; Alojzij Žugelj, Dobravice; Martin Kočevar, Križevska vas. Hvala Bogu, zdravi smo še vsi in se junaško držimo v najhujšem grmenju. Pričakujemo zaželjenega miru in skorajšnje vrnitve v ljubo domovino. — Tudi mi pionirji pošiljamo srčne pozdrave vsem bralkam in bralcem »Domoljuba«; tudi naznanjamo vsem dragim domačim, da še živimo: Alojzij Murn, Vinko Kogovšek, Iv. Bolha, Iv. Peterc, Iv. Veber, Jožef Pock, Ant. Kristovič. — Pozdrave sta poslala vojaka cesarjevičevega 17. pešpolka: J. Šusteršič in Iv. Rigler.

Razne novice.

Očetovsko skrb je pokazal naš dobri cesar do pogorelcev na Koroški Beli. Ko je čul o nesreči, je dal takoj nakazati iz svojih zasebnih sredstev 10.000 K podpore. — Mestni občinski svet v Ljubljani je naklonil ponesrečenim vaščanom na Koroški Beli 1000 K podpore.

Tudi elektrika omejena. V Ljubljani sme goreti po gostilnah, kavarnah in delavnicah le polovico žarnic. V vežah zasebnih stanovanj so dovoljene samo 10-svečne žarnice do 9. ure zvečer. Zasebne stranke smejo svetiti le do desetih zvečer.

Za grižo je umrlo v Ljubljani tekom zadnjih čni 15 oseb.

Izvedenci. Pri podpornih komisijah bodo baje odslej vpraševali v dvoumnih slučajih za mnenje o upravičenosti do vzdrževalnine — posebne izvedence in ugledne može, ki poznajo razmere in potrebe ljudi v svojem okraju. Doslej so komisije dobivale potrebne informacije in pojasnila večinoma od orožnikov.

Lepa vrednost. Na Bregu pri Konjicah na Štajerskem ima neki posestnik 34 let staro trto, ki ima razpeljano trsje in mladike okrog hiše. Gospodar je ponosen na to zlahtno sadiko, kajti letos ima nič manj kot 1735 grozdov.

Zveza z Dalmacijo. Koncem tega leta bo otvorena železnica do Vrhovin nad Plitviškimi jezeri, prihodnje leto bo dodelana železniška proga do Knina.

Primanjkljaj. Dunajski uradni list objavlja, da znaša primanjkljaj rednega državnega proračuna za l. 1916/17 tri milijarde 344 milijonov K.

Avto na vodi. Na Bodenskem jezeru so poizkušali s povodnim avtomobilom, ki ga je sestavil ravnatelj elektrarne C. Bitz. Prvi poizkusi so se dobro obnesli.

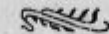
Brezmesne dni so na Ogrskem odpravili, ker manjka krme. Kaj bo na pomlad?

Da se ohrani sukno, so vpeljali pogrebni zavodi v Nemčiji mrliške obleke iz papirja. Ta moda bo seveda prišla tudi k nam.

To je starina! Bavarski kralj Ludovik je podaril vinskemu muzeju v Spajerju na Nemškem iz svoje dvorne kleti več steklenic vina iz dobe 30letne vojske in iz časa reformacije.

Kruha ni. V Italiji osobito v Milanu, Turinu in Bergamu so bile ostre rabuke, ker ni bilo nekaj dni kruha. Lačna druhal je vpila po ulicah: »Proč z vojsko! Živel mir! Kruha!» Turinško posadko, ki se je uprla, so poslali na fronto.

Ameriška reklama. Neki Žiga Sare iz Newyorka je obljubil 5000 mark tistemu ameriškemu letalcu, ki bi vrgel prvo bombo na Berlin.

Dopisi.

Z Brezje. Na praznik Marijinega imena je bila v naši cerkvi slovesna poroka. Vzela sta se tukajšnji posestnik Rudolf Kleindienst, ki mu je začetkom vojske ruska krogla glavo razmesarila, in Micika Cvenkelj iz Peračice, ki nje lepo posestvo slovi v deveto občino. — Marijina kapelica je te dni dobila novo belo streho. — Zapustil nas je zelo priljubljeni samostanski predstojnik o. Alfonz, dobili smo enako vnetega mlajšega o. Mariofila. — Na Mali Šmaren smo imeli toliko romarjev, kolikor še nikdar v vojski. — Gdčna učiteljica Fatur je dobila dovoljenje začasni dopust. Nadomestovala jo bo gdčna. Rapé iz Ljubljane. — Najlepša je bila slovesna zlata sv. maša našega millega gosp. svetnika o. Kalista Medič. Krepko mu je govoril g. poslanec Piber. Skoro še krepkejše jo je pel gospod slavljencec. Bog ga nam obrani še do nadaljnjih imenitnih doživljanj! — Suša se pri nas malo manj pozna, ker je zemlja debela. Posebno sadja je precej.

Iz Siska. 40letnico poroke sta slavila tukaj v Sisku (Rimski prokop 305) slovenska rojaka Jožef in Marija Savince, doma iz boštanske župnije na Dolenjskem. Navzoči so bili vsi otroci in vnuki, ki so slavilencema želeli, da bi čvrsta dočkala tudi zlato poroke.

Gospodarske stvari.

Sušite sadje.

Zanimanje za sušenje sadja je povsod toliko kakor še nikoli. Potrebe sedanjih hudih časov so najtrdovratnejšega nasprotnika sušenja privedle do spoznaja, in danes ni nikočar, ki bi visoko ne cenil suhega sadja, in nikomur ni treba več prigovarjati, naj sadje suši. Vsakdo že sam čuti to potrebo in brez dvoma se bo letos veliko nasušilo. Veliko več bi se pa doseglo, ko bi bili naši sadjarji na to bolj pripravljeni. Najbolj manjka sušilnic; tu intant, zlasti blizu mest in večjih obrtnih krajev pa tudi kuriva.

Predvsem je treba vse sušilnice — tudi stare »paštve«, ki suše v dimu — popraviti, streho in lese zakrpati in pripraviti potrebno kurivo (klade, debela grčava polena itd.). V brezdimnih sušilnicah je treba poskrbeti za prezračevanje. V to svrha je narediti v stropu eno ali več lukenj (10×10 cm), po katerih uhaja z vlago nasičeni zrak na plano. Prav tako moramo pa skrbeti, da prihaja spodaj skozi

ravno take odprtine zunanji sveži zrak v sušilni prostor. Te luknje v stropu in v zidu pri tleh morajo imeti zaklopnice, da po potrebi odprtino lahko zožimo ali razširimo. Po deželi je že dokaj brezdimnih sušilnic, pa malokatera ima to neogibno potrebno uredbo, in naši sadjarji se kar ne dajo prepričati, da je pri sušenju poleg toplote treba tudi zračnega prepriha.

Z zidanjem novih sušilnic je dandanes silna težava, ker ni dobiti ne delavcev, ne potrebnega gradiva. Zato sadjarji tako pogosto izprašujejo po raznih sušilnih aparatih (premakljivih sušilnicah). Toda povedati moram, da raznih manjših sušilnih naprav, ki bi bile primerne za naše razmere, ni toliko v zalogi, da bi se kaj poznalo. Kar pa se sploh še dobi, je daleč — na Dunaju, v Pragi, v Nemčiji itd. Zaradi velikih prevoznih ovir pa ne kaže naročati tega blaga. Vrhtega so vse take reči sedaj silno drage in navsezadnje bi razmeroma le malo odvrnile. Odločiti se bomo morali, dasi težko, za zidane brezdimne sušilnice, kakor so opisane že v lanskem letniku. V taki sili in stiski, kakor je dandanes, ni da bi se morali ravnati natančno po načrtih. Bistveno važno je le, da velikot sušilnice umerimo po potrebah in kurivu, da pravilno izpeljemo in izrabimo kurjavo in da skrbimo za prepotrebno ventilacijo. Okrog 2—3 m dolga, 1½—2 m široka in približno do 2 m visoka sušilnica (zid brez strehe) že zadostuje za manjšega posestnika. Peč naj bo tanko obokana (7—8 cm debel obok), notranja srednja višina oboka je 35—40 cm. Kurilna vratca naj bodo velika, da lahko spravimo v peč debelejšje klade. Prav izvrstno se obnese, ako iz enega ogla peči izpeljemo železne cevi (kakor jih rabimo pri železnih pečeh) okrog in okrog po dnu sušilnega prostora (nad obokom) in šele potem v dimnik. Tako toploto prav dobro izrabimo. V dimniku, ki je lahko tudi preprosta železna cev, naj bo zaklopnica, da se toplota lahko uravnava ali pripre. V stene sušilnega prostora vzdramo v razdalji po 25—30 cm lesene drogove, ki nosijo lese. Od ene podolžne strani je sušilni prostor zaprt z enojnimi ali dvojnimi vrati, da pridemo lahko do les. Namesto vrat priredimo lahko za vsako vrsto les posebno zaklopnico.

Prvo lesno spodaj moramo postaviti vsaj 30—35 cm nad obokom in cevmi, da se sadje ne cvre, oziroma da se lese ne zapalijo. Čez vso sušilnico postavimo preprosto streho za silo, da tudi v dežju lahko delamo.

Najbolje in najhitreje je sušilnica gotova iz opeke, narediti se da pa tudi iz kamnja. Strop v sušilnem prostoru naj bo lesen in na zgornji strani pokrit s plastjo ilovke. Vsak količjak spreten zidar bo lahko pogodil pravo, ako mu damo nekaj navodil in ga pri delu nadzorujemo. Nekateri gospodarji so se kar sami lotili dela in za silo zgradili prav uporabne sušilnice.

Kdor ima kako premakljivo železno peč in dovolj železnih cevi, si kaj hitro in razmeroma lahko priredi dobro sušilnico. V kakem majhnem nizkem prostoru (v veži, kleti itd.) naj se postavi peč in iz nje naj napelje cevi v vodoravnem redu nekoliko od tal večkrat semintja, konec pa skozi

okno, ki obenem služi za izhod vlažnega zraka. V zadostni razdalji nad cevmi naj postavi na primernem stojalu lese s sadjem, in sušilnica je gotova.

Veliko sadja se da posušiti tudi na solncu, v peči in na temenu, v štedilnikovi peči in kjerkoli je kaka primerna toplina. Že sedaj je pa treba pripraviti večje število les in raznega posodja z luknjičastim dnom. Stara rešeta in rete so za silo tudi dobre, zlasti za sušenje sadja na solncu in povsod tam, kjer se ni bati ognja.

Kdor suši sadje v peči, izhaja tudi brez les, ako sadja dva do tri prste na debelo kar nasuje v peč, ki je v ta namen primerne razgreta in čisto pometena. Ko se sadje nekoliko prepeče, ga moramo večkrat premešati, da pridejo zgornje plasti na dno in obratno. Na pol suho sadje vzamemo iz peči in razgrnemo na solnce ali pa na peč, kjer se popolnoma posuši. Ta način sušenja je posebno umesten za slabejšo, manj zrelo in celo sadje pečkastega plemena (jabolka in hruške).

Prvotna huda vročina tako sadje ugodno predela, da je veliko okusnejše, kakor če bi ga sušili pri nizki toplini ali samo na zraku. Seveda ga moramo pred uporabo dobro umiti, ker se ga prime v peči kolikor toliko pepela. Razrezano sadje (krljše in obročke) bi morali pa na vsak način sušiti na lesah, ker se sicer preveč umaže. Prav tisto velja tudi za češplje.

Kdorkoli potrebuje kakih nasvetov in pojasnil o sušenju, naj se obrne pisмено na uredništvo »Slov. Sadjarja« v Ljubljani.

Sadne tropine za krmno živino in prešičem. Pomanjkanje krmne za živino in prešiče je letos tako veliko kakor menda še nikdar. Zato je posebno važno, da uporabimo za krmno vse, karkoli je količkej primerno, da tako z raznimi nadomestili skušamo izravnati ogromni primanjkljaj in pokriti vsaj najnujnejšo potreščino. Vsled obilne sadne letine se bo letošnje jesen naredilo na tisoče hektolitrov sadnega vina in na tisoče centov bo tropin, ki jih pri nas navadno zavržejo. Dognano in v praksi preizkušeno je pa, da imajo sadne tropine najmanj toliko redilnih snovi kakor n. pr. krmna pesa ali dobro seno in da jih živina prav rada je. Pri tropinah pa ne prihaja v poštev samo redilnost, ampak tudi ugoden vpliv na prebavo, ker poživlja prebavila in tako pospešuje tek in prebavo. Proti krmljenju sadnih tropin torej ni nobenih pomislekov, ako so le snažne in pa zdrave.

Za krmno goveji živini in prešičem so uporabne le zdrave sveže, posušene ali pa nakisane tropine. Čeprav so bile dvakrat premelete in močno odtisnjene, imajo še veliko redilnih snovi.

Sveže sadne tropine se najbolj prilagajajo prešičem; pa tudi goveji živini dobro teknejo. Pokrmiti jih je pa treba, preden kipe ali pa potem, ko so pokipele. Pokvarjene (plesnive, gnile) tropine so seveda škodljive.

Za živino so najprimernejše suhe tropine, ker jih lahko pokladamo po malem dolgo časa. Ako sveže tropine razgrnemo

nekaj dni na solncu ali pa na kakem zračnem prostoru pod streho, n. pr. na podu, pod kozolcem i. t. d., in jih večkrat premešamo, se kmalu toliko osuše, da se ne pokvarijo. Paziti pa moramo pri tem, da jih ne ujame dež, ker potem se ne posuše izlepa. Suhe sadne tropine so izvrstno nadomestilo za razna druga umetna krmila. Posebno jih priporočajo za molzne krave.

Ako tropin ne moremo svežih pokrmiti niti posušiti, jih trdno stlačimo v primerne posode ali v jame, kjer skisnejo. Tudi take so dobre za govejo živino in prešiče.

Sadne tropine krmijo posebno po štaterskem; še bolj je razširjena ta koristna uporaba v Švici, kjer jih dajo posamezni živali do 20 kilogramov na dan.

Kako vkuhaš sadje brez sladkorja. Star, preizkušen način vkuhanja je sledeči: Sveže, trdo sadje, kateremu odtrgaš peclje, speriš in položiš na prt, da se osuši; potem pa daj v steklenico. Zgoraj mora ostati za palec na debelo praznega prostora. Počez preveži mehko kos platna, čez to pergamentni papir. Steklenico pusti, ko voda prvič zavre, da se kuha četrt ure v pari. Ko poteče več ur, vzemi steklenico iz ohlajene vode in postavi na hladen, suh prostor. — Iz breskev, sliv in enakega sadja, ki se vlaga olupljeno ali neolupljeno, odstrani koščice. Rabi le zrelo, trdo sadje. Tako se drži tri leta. Če imaš vato pri roki, daj čez steklenico najprej tenko plast vate, nato platneno tunjo in potem pergamentni papir. — Jabolčni med: Sladka, sočna jabolka in bruške (zaradi slajšega okusa vzemi vsakih polovico) prereži neolupljena na polovico in jih mehko skuhaj v ponvi z malo vode nad odprtim ognjem. Sok pretisni skozi prt, kuhaj ga, da se nekoliko strdi (kot sirup) in ga hrani v lončenih posodah, ali pa če imaš veliko sadja, v sodčkih, v katerih se leta in leta dobro drži.

Nove cene zelenjavi v prodaji na debelo so naslednje: Zgodnje zelje do 30. septembra 60 kron; zgodnji ohrovt do 30. septembra 75 kron; zgodnje korenje do 30. septembra 75 kron; zgodnje vrhne kolera-be do 30. sept. 60 kron; pozno zelje od 1. oktobra 45 kron; pozni ohrovt od 1. okt. 55 kron; zeleni ohrovt od 1. okt. 55 kron; korenje od 1. okt. 55 kron; vrhne kolera-be od 1. oktobra 50 kron; korenje 30 K; rdeča pesa 38 kron; rumena kolera-ba 25 kron; repa 35 kron; čebula 110 kron za 100 kilogramov. Te cene veljajo tudi za že sklenjene pogodbe.

Zakon o državni podpori družinam, katerih redniki so bili siloma pridržani v tujini oziroma tjakaj odpeljani, dalje o podpori družin pomorščakov trgovinske mornarice, ki se niso mogli več vrniti v domovino, je izšel te dni. — Natančneje prihodnjič.

Za naše gospodinje.

Buče, dine ali špargljeve buče in cukete se dajo na razne načine uporabiti. Za prikuho se pripravijo kot šparglji; buča se

olupi, zreže na prst debele podolgate kose, ki se denejo v vročo slano vodo ter pušče, da se mehko skuha. Odcejene deneš na krožnik, potrosiš s kruhovimi drobtinami, poliješ z razbeljenim maslom in daš k mesu. — Drug način: Kos buče zrežeš na nekoliko krajše kose, istotako skuhaš, odliješ, shladiš ter poliješ z jesihom in oljem.

Za prikuho jih pripraviš tudi, ako jih zrežeš kot kislo repo, poliješ z jesihom, narediš bledorjavo prežganje, deneš buče noter, da se malo popražijo, potem zaliješ z vodo, prideneš soli in kumine ter kuhaš tri četrt ure; če je premalo kislo, še okisaš. V eni uri so gotove. Prideneš lahko žlico kisle smetane, maslenih tropin ali mleka. — Buče se tudi lahko konservirajo v jesihu. Zrežejo se na poljubne kose, denejo v vrelo slano in okisano vodo, ter se naj kuhajo tako dolgo, da barvo izpremene (da namreč niso več bele, temveč steklene); potem jih pobereš na cedilo ali rešeto. (V isti vodi se lahko naprej vkuhaš, dokler je kaj). Ko so shlajene, jih vložiš v velike kozarce, v porcelanaste, prstene ali lesene posode, ter zaliješ z jesihom, ki je bil poprej soljen zavret in shlajen. Potem kozarce dobro zavežeš. Tako konservirane buče so lahko pozimi za solato; če jih pa potem na rezance zrežeš, napraviš lahko iz njih prikuho-kakor je zgoraj navedeno.

Buče se lahko tudi v sladkorju vkuha. Sladkor zaliješ z vodo ter kuhaš tako dolgo, da se potegne; potem deneš noter na poljubne kose zrezane buče ter kuhaš dober četrt ure, nato pa postaviš na hladno. Drugi dan sladkor odliješ, zopet kuhaš tako dolgo, da se potegne, deneš iste kose noter in pustiš, da se nekaj časa kuha. Potem postaviš zopet na hladno; drugi ali tretji dan napraviš tako kot prejšnji dan. To je treba toliko časa ponavljati, dokler buče ne dajo vse vode iz sebe in dokler ne postane sladkor bolj gost. Slednjič pobereš buče iz sladkorja in jih vložiš v kozarce, sladkor daš še enkrat zavreti in shladiti. Z ohlajenim zaliješ kozarce in postaviš na hladno.

Kjer primanjkuje sadja, tudi nič ne škoduje, če se med jabolčno čežano deno kosček buče.

Franciška Petrič, Trst.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Slike in črtice z bojišč.

Razni spomini.

Viškov na Moravskem, 2. sept.

Zopet sem romal. S poti in s tukajnjega kraja to-le: V Gradcu je bilo 15 drobnih hrušk za krono. — Na Dunaju je zgorel vagon s papirjem. — Tu smo imeli že zimo. 17. avgusta so visele ob strehi 20 centimetrov dolge ledene sveče; prav tako štiri naslednje dni. Dne 18. avgusta smo šli v cerkev k spovedi. Podali smo se v malo mrtvaško cerkev, a tam ni bilo duhovnika. Fantje so se malo nadremali, potem pa šli v drugo res lepo cerkev, kjer je bilo 6 spovednikov. Opravili smo hitro a tudi površno. Nato smo šli po koze, ki pa nič ne molzejo. V nedeljo 19. avgusta smo smo prejeli sv. obhajilo. Dan na to so nam preskrbeli nove črevlje in obleko. To me je veselilo, ker bi že rad šel v Galicijo pogledat. Prišel je stotnik, ki je nekaterim ustregel, meni pa ne, dasi se puške ne bojim, pač pa Boga, ki je naš Sodnik. Bog je človekovo orožje, kdor vanj zaupa, ne bo osramočen. Vsakdo, ki je bil že po dvakrat, trikrat na bojišču, prizna, da je le z božjo pomočjo ostal pri življenju sredi velikanskih vojnih grozot. Nekateri so pa preveč nase ponosni, ko gredo drugič ali tretjič na bojišče, ter po gostilnah za drago vino denar proč mečejo. 23. avgusta je prišel polkovnik, ki je sicer rohnal po vezbališču, nazadnje je pa našo kompanijo spet pohvalil. Pozdrav vsem čitateljem.
Zore Anton.

Za ujetnika ni dobro.

Živko Franc iz Bačkove pri Sv. Benediktu na Štajerskem je pobegnil meseca julija iz ruskega ujetništva. Njegov opis ujetniške usode odpre vsaj nekoliko pogled v silno trpljenje in bedo, ki so jo prestali nekateri naši slovenski vojaki na Ruskem. — Živko Franc je bil ujet 19. sept. 1915. Čez par dni se je že začelo stradanje ki je trajalo skoraj en mesec, preden so ujetniki prišli do pravega taborišča pri Kijevu, kjer je bilo zbranih do 40.000 ujetnikov. V hladnih nočeh so spali pod navadnimi šatori — raztrgani in večinoma bosi. Ko se je prvo jutro zbudil, je bilo okrog njega do 200 mrtvih; umoril jih je glad in mraz.

Nato je neki srbski častnik Slovence in Hrvate z vso silo nagovarjal, naj bi šli prostovoljno na rusko fronto; toda ostali so vsi trdni in raje trpeli zimo, glad in muke; bili so jih po glavi, plečih in drugam.

Po nekaj mesecih so jih poslali 12.000 na Rusko-Poljsko in pozneje v Besarabijo, kjer so delali okope, pa tudi na kmetih, ki so po rodu Romuni in so zelo slabo z njimi ravnali. Ko je bilo žito omlačeno, so jih poslali v Odeso, k Črnemu morju, da so delali železnico. Tu ni bilo več tako slabo, ker so bili plačani in so si lahko kupili živeža. Čez tri tedne so jih tirali zopet nazaj pred Tarnopol; graditi so morali okope brez obuval in raztrgani. Blizu Stanislavova v vzhodni Galiciji so dali ujetnikom novo obutev. Tu so nekateri jeli misliti na beg. Živko Franc pripoveduje ta-

kole: »Jaz sem se po vaseh okoli Otinije seznanil z ljudmi in jih prosil, naj me sprejmejo, če bi kdaj utekel. Nanje sem se lahko zanesel, ker so ostali v srcu zvesti Avstrijci.

Ko smo šli 24. februarja zjutraj na delo, je bila gosta megla in hud mraz. Zakopavati smo morali prejšnje strelske jarke, ki smo jih pa navadno le s snegom zasuli. Ko smo se razvrstili po polju, sem se odločil, da pobegnem. Nagovarjal sem tudi Ivana Senekoviča iz Trstenika, pa se ni mogel odločiti. Priporočim se Bogu in po dolgem ovinku pridem v vas k ljudem. Mislim sem, da sem bil sam, toda z menoj so bili še Ulaga J., Pregelj J. in Leskovec A., vsi s Kranjskega. Tri dni sem bil skrit na hlevu, kamor so mi nosili hrano, a bil sem tako slab, da 10 dni nisem skoraj nič videl. Ostal sem pri teh ljudeh 2 meseca. Ko so mi dali civilno obleko, sem pomagal na polju. Slično so delali tudi drugi ubežniki. Po dveh mesecih sem šel v daljno vas proti avstrijski bojni črti, in tako je šlo naprej.

Med tem so se pa Rusi jeli umikati. Ko smo nekje delali na polju, čujemo da prihajajo kozaki. Takoj pobegnem v gozd; enako so storili tudi drugi ujetniki. Kmalu nato so došle avstrijske patrolje; njim smo se javili. Nabralo se je naših ubežnikov na celi črti 320. — Poročevalec pristavi, da so videli ujetniki v Kijevu polne dvorane pisem, ki jih nihče ne pregleda, zato jih ujetniki ne dobijo.

Tiha noč.

Tiha noč, jasna noč. —
Zvezdic se mi smehlja tisoč,
vozi po nebu se lune ščip,
mir in tihota povsod. Za hip
zabi nesrečo, gorje
revno človeško srce.

Tiha noč, jasna noč.
Kot zamaknjen sem, kras njen zroč;
sen sladak dušo opaja mi,
trudno oko pa uhaja mi
gor, kjer me z vedrih nebes
tisoč zre rajskih očes.

Tiha noč, jasna noč.
Čudna sladka je njena uoč!
V srcu občutke mi budi,
ki jim izraza najti ni!
Svet je krvav, poln težav,
srce želi si višav!

Vide.

Listek

Zvonarjeva hči.

(Povest. — Spisala E. Miller. — Priredil Fr. Steržaj.)

(Dalje.)

Dasiravno je bilo vse tako priprosto in enostavno, je vendar ganilo Henrika. Prav počasi je vstajalo dopadenje in vese-

lje v njegovi hladni duši. Ganljivo začudenje se ga je lotevalo, ko je bral na nagubanem obrazu starega umetnika toliko vidne sreče. Ta mož težkega dela, ki si ni privoščil počitka ne podnevi ne ponoči, ne da bi si kaj storil iz tega, si je ohranil prav do pozne starosti tako globoko boguđdanost. Henrik si je moral pripoznati; sam bi ne bil nikdar v stanu napraviti takih jaslic. Manjkalo mu je verske gonilne sile od znotraj in iz nje izvirajoče ljubezni in potrpežljivosti, ki jo je zahtevalo to trudapolno delo. Skoro z zavistnim občudovanjem je zrl na zadovoljne, tihosrečne poteze na obrazu starčevem, ki je stal ves zamaknjen pred dovršenim umotvorom.

Moral je stisniti tresoče roke, ki so tako pridno delale, da bi razveselile njegove otroke.

Rozika je stala tiho ob strani in je zrla začudena na svojega zahvaljujočega se moža. Kamen se ji je odvalil od srca. Danes je mogla biti brez skrbi. Jaslice mu niso zbužale nevolje, kakor se je bala že mnogo tednov. Sveta noč je prinesla mir na zemljo.

Oče je odšel počasi v svojo sobico. Mož in žena sta stala sama pred Detetom, ki je prineslo mir na zemljo.

Njune oči so zrle na podobe, njune misli so se iskale med seboj, a usta niso hotele izreči dobre, prijazne besede. To sta čutila oba.

Prestrašena žena je vztrepetala. Že tedne, odkar ji je bil Henrik prepovedal dečka pokrižavati, mu ni bila dala roke. Sedaj pa jo je vleklo v usmiljeni ljubezni k njemu, o katerem je vedela, da je tudi trpel kakor ona. Shušal je na obrazu in po telesu, to je uvidela sedaj jasnejše, kakor prej kdaj; — toda neki odpor je bil v njej, nekaka trmoglavost je osvojila njeno srce proti onemu, ki si je prilastoval pravico nad dečkom; a to pravico mu je pripoznala prav sama pred poroko. Sama je pa zopet s hčerko obvladovala njega. Vse to je bilo usmiljenja vredno razmerje, ki ju je morilo, ubijalo — in vedno bolj odtujevalo.

Naenkrat je začutila na svoji rami dobrohotno roko svojega moža in njena desnica se je prikradla do njegove.

»Sveto noč hočeva skupaj praznovati,« je dejal. »On nam je vsem Odrašenik in zato se ga vsi skupno veselimo.«

In ko so začeli polnoči zvonovi znajati svetonočno, veselja polno pesem, ki je katoličane vabila k polnočni sveti maši (polnočnici), je peljal Henrik dečka ob strani svoje žene in hčerke skozi noč v katoliško cerkev.

Mnogo izmed luteranov je stalo v tej noči s hrepenenja polnim srcem med katoličani v cerkvi; ž njimi vred so prepevali: »Slava Bogu na višavi« in se veselili nad včlovečenjem božjega Deteta. Slovesno, blagodejno čuvstvo je z nadnaravno, premagovalno silo prihajalo v iskajoča srca. »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.«

19. Bela nedelja.

Mála Marija je dorastla v lepo dekletce. Nekoliko vitka in ozka, kakor

Društvene novice.

Čebelarstvo. »Slovensko osrednje čebelarstvo v Ljubljani« odgovarja tem potom na mnogoštevilna vprašanja glede sladkorja, da do danes še ni dobilo nikakega poročila, kdaj, koliko in po kakšni ceni dobi dovoljeni sladkor, ker pogajanja z ministrstvom in centralno čebelarstvo zvezo še niso končana. Zato je vsaka prošnja in vsako povpraševanje brezuspešno. Najbrže bo sladkor za jesensko pitanje prepoznati došel. Da društvo že vnaprej vse potrebno uredi za razpošiljanje, zato že sedaj sprejema naročila in sicer le skupna po 100 kg zadnji čas do 1. oktobra. Predvsem naj se naroči potom podružnic (izvemši Štajerske in Koroške, ki imata svoje društvo). Denar pošljejo naročniki šele na pismeno obvestilo. Nečlani morajo naročiti sladkor le potom najbližnje podružnice, le kjer bi bila podružnica preveč oddaljena, mora biti posamezno naročilo nečlanov potrjeno od župnega ali občinskega urada, da je dotičnik res čebelar in da ima navedeno število panjev. Naročila naj bodo kolikor mogoče omejena. Navede naj se natančno ime naročnika, kraj, pošta in železniška postaja. Pripomniti je, da se na panj ne sme porabiti več kot 5 kg, če bi se sploh toliko dobilo in da se vsaka zloraba sladkorja v druge namene kaznuje z visoko denarno kaznijo in z zaporom. Ravno tako je tudi strogo prepovedano naročiti sladkor pri več kot enem čebelarstvem društvu, četudi je kdo član še pri drugih društvih. Brezuspešno je tudi vlagati posebne prošnje na poljedelsko ministrstvo ali drugam, ker so za razdelitev sladkorja poverjena le osrednja čebelarstva.

Tedenska pratika.

Petek (kvatrni) 21. septembra: **Sv. Matjevž**, apost. — **Sv. Aleksander**, škof. — **Sv. Evzebij**.

Sobota (kvatrna), 22. septembra: **Sv. Mavricij**, častnik in tov., mučeniki blizu Geneve v Švici. — **Sv. Tomaž iz Villanove**.

Nedelja (17. pobinkoština), 23. septembra: Evangelij »o največji zapovedi«. — **Sv. Tekla**, devica. — **Sv. Lin**, papež in mučenec.

Ponedeljek, 24. septembra: **Marija Devica**, rešiteljica ujetnikov (Maria de Mercedes). — **Sv. Rupert**, deželni varih na Solnograškem. — **Sv. Gerard** (Jaromir).

Torek, 25. septembra: **Sv. Kleofa**, spoznavalka. — **Sv. Pacifik**, frančiškan.

Sreda, 26. septembra: **Sv. Justina**, devica in mučenica. — **Sv. Ciprijan**, duhovnik-mučenec.

Četrtek, 27. septembra: **Sv. Kozma in Damijan**, mučenca.

Solnce vzhaja ob 5, uri 49 minut, zahaja ob 5, uri 55 minut.

Luna: Prvi krajec 24. septembra ob 6. uri 41 minut zjutraj.

Sv. Tomaž iz Villanove.

(† 1555.)

Za naše grenke čase, ko se dobrim srcem nudi na vseh straneh izredna prilika za dobrodelnost, naj postavimo kot vzornika milosrčnosti sv. Tomaža, ki je bil ser katoliške Cerkve na Špankem v 16. stoletju. Pod vodstvom kardinala Himes-a vzgojen, je bil nastavljen kot profesor modroslovja. Čez nekaj let je pa vstopil v avguštinski red. Prižnica je bil prvi prostor, kjer je izpričeval čudovito svojo ljubezen do Boga in do bližnjega. Cesar Karl V. ga je izredno spoštoval in imenoval za nadškofa v mestu Valencia. Denar, ki mu ga je stolni kapitelj odločil za ureditev svojega stanovanja, je razdelil med revne in bolnike. Kakor je že kot otrok delil svojo hrano z reveži, tako je tudi zdaj odločil dve tretjini svojih dohodkov za podporo revežev. Vsak dan je dobilo hrano na njegovem dvorcu do 500 ubogih. Sam je skrbel in vodil vzgojo sirot; za siromake brez strehe se je zavzemal z materino ljubeznijo. Za časa njegovega 11letnega škofovanja ni vstopila niti ena revna mladenka v Valenciji v zakon, da ne bi bila dobila pri njem podpore. Njegov zgled je ganil tudi druge bogatejše meščane, da so postali darežljivi.

Ko ga je Bog poklical na Malo Gospojnico leta 1555 k sebi, se je lahko reklo, da je umrl edini revež v mestu. Papež Aleksander VII. ga je pristel med svetnike leta 1658.

To in ono.

»Obleke te ne maram več nositi; je stara že in vsi so je že siti. Kaj neki bi o meni govorili? Nemara, da bi me celo smešili!«

A če obleka bila bi neramna, prav nič ne čutiš izpotike kamna. »Kaj briga me, kar drugi poreko?« se ustis, kregaš in jeziš močno.

Čisto po resnici. Neki zdravnik se pohvali v odlični družbi, da še ni zapisal nobenega zdravniškega recepta, ki bi bil brez ugodnih posledic. »To ni mogoče,« so zatrjevali drugi. »Pa je vendarle res,« zagotavlja zdravnik. »Četudi bolniku ni bilo pomagano, dobiček sva pa vendarle imela jaz in lekarnar; torej recept ni bil nikdar brez ugodnega uspeha.«

Najnovejše.

Zborovalci vodstva Slov. Ljudske Stranke so v skupščini dne 18. t. m. soglasno in z gromovitim odobravanjem pozdravili prizadevanje papeža Benedikta za mir ter izrekli iskreno zahvalo sv. očetu za zadnje vevplivno mirovno noto. Obenem so se z enakim navdušenjem pridružili izjavi Jugoslovanskega kluba v državni zbornici z dne 30. maja. Sprejete so bile soglasno primerne resolucije, predlagane od načelnika **S. L. S. dr. Ivana Šusteršiča**.

Umrli je 18. septembra zjutraj ljubljanski prošt, zlatomašnik, mil. g. Janez Sajovic v starosti 86 let.

mati, toda svetlorumenih las — tujega nemškega rodu.

Zuljeva očetova roka jo je večkrat po-božala po rumenolasi glavici in oči so mu zažarele, ko je dejal: »Pravtake lase je imela moja sestra Katarina. Prav tako so jo obkrožali, ko me je varovala malega otroka. Marija ima docela naše lase. Kri se ne da zatajiti tudi v tujini ne, niti po dolgih letih.«

Srčno je ljubil oče svojo hčerko, resnost dekletca ga je še bolj vlekla nase. Zdelo se mu je, kakor bi ji moral še na poseben način pokazati, da ga tudi vera ne loči od nje.

Deklica je šla vsak dan nekaj ur v šolo k pobožnim redovnicam benediktinkam, ki so bivale v samostanu pri cerkvi Sv. Duha. Tam so se učile katoliške deklice brati in pisati ter drugih koristnih stvari, zlasti ročnih del.

Marija je bila že zelo spretna in priljubljena učenka. Poleg materé je predla tanke nitke na brnečem kolovratu, šivala za bratac srajčice in pletla nogavice.

»Kako je takole dekletce pripravno za svojo starost, v tem, ko ne pozna deček drugega kakor bič in fračo«, si je mislil oče in s ponosnim občudovanjem je zrl na deklico, ki je pridno vbadala šivanko.

Deklica pa je ljubila svojega očeta z bojazljivim spoštovanjem. Odkar je vedno bolj in bolj spoznavala, da je oče drugoverec, se je lotevala njenega mladega srca skrivna bol. Vpraševala je svoje Bogu posvečene učiteljice o zveličanju drugovercev in je pri tem mislila na svojega očeta. Veroučitelj, ki je trikrat na teden razkladal otrokom skrivnosti svete vere, je opazal z veseljem resno pridnost otrokovo. In tako se je deklici približeval najlepši dan njenega življenja, ura prvega svetega obhajila.

Ko je dosedaj ljubila svojega očeta z nezavedno žalostjo, ji je vstajalo ob spoznavanju skrivnosti sočutje do očeta, ki ni nikoli in ne bo užival najsv. Zakramenta, kakor ona, katoličanka.

Večkrat je stala zamišljena in zrla na očeta z nekim zvedavim iskanjem in vprašanjem v očeh. In če jo je oče začuden vprašal: »Kaj ti je, Marija?« ga je objela z rokama in težko dihaje zašepetala:

»In ti si vendar tako dober, oče, tako dober.«

On pa ni pojml, čemu vstaja v doraščajoči deklici nekaj tako trpkega, globokega v srcu.

Mati pa je deklico natančneje opazovala. Vsak večer je molila ž njo pripravljalne molitve za vreden sprejem prvega svetega obhajila. Zato je večkrat, ko sama že ni mogla več prenašati bolečin neprijetne ločitve, po dokončani molitvi zašepetala otroku:

»Še en očenaš za očeta in bratac.«

In potem sta klečali mati in hči solznih oči in sta molili za ona dva, ki sta jima bila tako draga in tako blizu, pa se prištevvala vendar k drugovercem. (Dalje.)

Vprašanja in odgovori.

A. H. — Avstr. Šlezija: Za Vaše namene bi utegnili služiti lista: »L'eco del Litorale«, ki izhaja v Trstu, ulica S. Francesco d'Assisi 15/1 in »Il Quarnero«, ki ga tiskajo na Reki (Fiume) — Kuća dobre štampe.

F. K. — Suha: Nepostavnost ni nikjer in nikomur dovoljena. Škoda morate ugotoviti in postavnim potom (po županstvu) prigrasiti ondodnemu poveljstvu.

K. L. — Zirovnica: Znak prostovoljcev se dovoljuje od 5. razreda srednjih šol dalje. Morda napravijo izjeme tudi pri četrtšolcih.

V. J. — Zeje: Zaželjene knjige Slovenci še nimamo. Utegnila bi Vam pa služiti knjižica »Domači zdravilci« po naukih in izkušnjah župnika Kaeippa. Naroči se lahko v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

Fr. Pr. — Vestfalsko: Potni list naj išče žena pri sedanjem glavarstvu. Tam ji bodo povedali, kaj je še potrebno za vožnjo v Nemčijo.

Fr. Kr., topničar. V. p. 624: Dopise cenjenih slovenskih vojakov prav radi sprejemamo. Imamo jih še precej prirejenih za tisk, a na vrsto jih pride v vsaki številki samo nekaj. Pregledali smo vso snov, a Vašega pisma nismo zasledili vmes. Morda ga je cenzura vrgla v koš; marsikaj se tudi ob velikanskem prometu izgubi.

K. N. V.: Vaše pritožbe o draginji in stiski, v kateri reveži, delavci in dninarji le še životarjajo in ob najboljši volji ne morejo ne sebi, ne številnim otrokom preskrbeti nujnih potrebščin za zimo — so resnične. Draginja dela predvsem pomanjkanje vsega in pa razni brezsrčni prekupci in bogataši. Gospodje, na delo, pomagajte revežem! — kličete. Pritrujemo. A vse drugo pri teh razmerah ne bo dosti izdalo, ako od ljubelega Boga ne izprosimo skorajšnjega miru. Poprej ne bo bolje. Zato pa kličemo z Vasimi besedami: »Ti pa, naš Odrašenik, dai, da kelih trpljenja in bridkosti pijemo brez godrnjanja« — dai nam čimpreje srečo mirul

SKRIVALNICA.

Jesen je tukaj, sadje je zrelo, ki ga srčno že vse je želelo. Bilo domá bi splošno veselje, če bi spolnile naše se želje, da bi očetje in pa sinovi, ki so na vojski spet in spet novi, prišli obrat sadež obilni in ga okušati v lakoti silni. Mlada je žena sadja nabrala polno košaro, da ga poslala možu bi v fronto. Toda dobil je več dni dopusta. V hiši že bil je, se preoblekel, da presenetil dobro bi ženko, ki zatopljena v misli je tožne. Želja le ena jo navdihuje: Bog ga pripelji kmalu na dom žel Njeni je želji Bog že ustregel: evidenca tu jel Možu pa kar sreč poskakuje.

Književnost.

Nebo žari. Na besede našega milega pesnika Silvina Sardenko-ta je zložil g. Al. Mihelčič, organist v Metliki, po narodnih motivih za moški zbor nekaj popevčič, ki so primerne zlasti za sedanji čas. Založil jih je gospod skladatelj sam.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 12. sept.: 82, 84, 11, 69, 8.

Linc, 15. sept.: 64, 89, 65, 23, 7.

Preklic.

Podpisana prekličem žaljive besede, katere sem govorila čez soseda posestnika Ivan Hribarja iz Vel. Lipljenj, ker niso resnične, ter obljubim, da ne bom govorila tega nikdar več.

Marija Krivec.

Vel. Lipljenje, p. Turjak, 24. avgusta 1917.

Vajenca

za mizarstvo obrt s hrano in stanovanjem v hiši, sprejme Ivan Peternej, mizarški mojster, Trata 1, pošta Škofja Loka.

Izboren nadomestek za milo

„Dob. Higijena“. — Za vsako vrsto pranja poroben kot dobro maščobno milo, preliha se knozvesti in cenil vse podobne izdelke. 1 zaboj približno 50 kg 220 kosov po 45 k. — Vzorec 5 kg, okoli 30 kosov, 8 k, po povzetju pri domačem podjetju BEKERA, Solnice, Češko.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

izvršuje natančno po naročilu

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Proda se hiša z vrtom

in svinjakom v prijaznem kraju na Spod. Štajerskem. Naslov v upravi lista pod št. 2362, ako znamka za odgovor.

Novost! Brez konkurence!

Zahtevajte na poskus 5 kg svoje nahrabnikov in trah. torbice iz jet. nadom. Zelo trpežno, lepo, ceno. Tudi 40l. torbice za dečke in deki, ter konice za pipe, ducat K: 5.—, pošilja po povzetju N. Kuznjer, Dunaj II, Taborstraße 73.

Kontrolne blagajne! Registrirne blagajne!

Nakup in zamena vseh vrst našega izdelka do preklica. Registrir - Kassen G. m. b. H. Dunaj VII, Siefbnsterng. 31.

Brinje

za kuhanje žganja oddaja v večjih in manjših množinah tvrdka 2353
Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska c. 2.

Sijajno bodočnost

majo turške in nove srečke avstrijskega Rdečega križa vsled njihove vado zvišujoče se denarne vrednosti! Vsaka srečka zadene Glavna dobilka 2107 znašala čez

1.000.000 kron!

Natančno polesnilo z igralnim načrtom razpošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Kupim

1779

hrastove, orehove, jesenove, lipove, bukove, jelkove in smrekove

drevesa in hlode

kakor tudi tesan in rezani les. Drva
ANTON RESCHITZ, lesotržec, Ljubljana.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Fleisch-a izvir.

„rujavo mazilo“. Mali lonček K 1-60, veliki K 3— porcija za rodbino K 0—. Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1032

Gobe

posušene melanje, marmelade komplete itd. kupita v vsaki množini in želita ponudb s vzorci in navedeno ceno:

Angyal & Tyrnauer, Budapest VI. Felsöerdösor 10.

KUPIM

bukovo oglje od enega vagona kg 10.000

bukova drva od 5 sežnjev (20 metrov) naprej.

Plačilo naprej ali povzeje. Fresim ponudbe.

JAKOB TAUCER, trgovec z ogljem in drvni, TRST.

Neomajno vzdržati

je naše načelo, ako se hočemo zanesljivo držati resnice in pravilnosti našega stališča. Rabimo i nadalje »LYSOFORM«, ker smemo biti uverjeni, da nas vedno varuje pred vsakim okuženjem.

Le 2 K 15h stane pri nas najmanjši fot. aparat

„Omega“, vel. slike 4x4 kompl. z malo optiko z natanč. navod. za začetnike. Kamera za učenje, za plošče in filme, posebno primerna za začetnike, vedno pripravlj. so. hitro delo, kapora za daljše in momentne posetke, ostar akromat, objektiv, temna plošča in vse potrebno

kompl. v kart. s kovin. kaseto in navodilom vel. 4x4 K 22-30, vel. 6x9 K 21-20, Zaklopna omara za veselje, zapleten film, žepna oblika vel. 4x4 K 43-20, vel. 6x9 le K 50-40. „Brožna kamera“ kompl. z malo optiko in i porabno navodilo le K 32-30. Dober stranski zaslužek, ker so slike gotove v 1 minuti. Pošilja po povzetju. Poština 1 K. Export „Perfekt“, Dunaj VII. Neudring. 137/162, Na pošilji igrač. cenik zastonj. 218

Edino dobri in solidni stroji so samo „Gritzer“ in „Afrana“
 Prednosti: krogliččen tek, biserni ubod (Peristich), Pouk o vezanju in krpanju brezplačno v hiši.
 Edina tovar. zaloga živahnih strojev
Josip Peteline
 Ljubljana
 blizu franc. mostu, 3. hiša za vodo.
 10letna garancija.

Jaz Ana Csillag

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi Lorelejskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomoče, ki sem jo iznašla sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moških krepko pospejuje rast brade, in že po kratki dobi daje lasem in bradi naravni blešč in polnost, in jih varuje pred prezgodnjim osivljenjem do najvišje starosti.

Lonček po K 6.—, K 10.— in K 15.

Po pošti se pošilja vsak dan po vseri svetu s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljati vsa naročila.

Ana Csillag, Dunaj 1, Kohlmarkt 11.

Suhe gobe,

črno in rdečo deteljo, kumno, jarež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče kakor tudi vse vrste pridelkov kupuje **SEVER & URBANIČ**, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poročtvu, zastavi življenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zasnambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg šte. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron.

Zadruga sprejema tudi hrenifne vloge in jih obrestuje po 4¼%

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,089.850 kron.

!! Ako še niste, pošljite naročnino !!

Dobre „IKO“ ure

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je **mojstrsko delo urarske umetnosti!**

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče zamenjam!

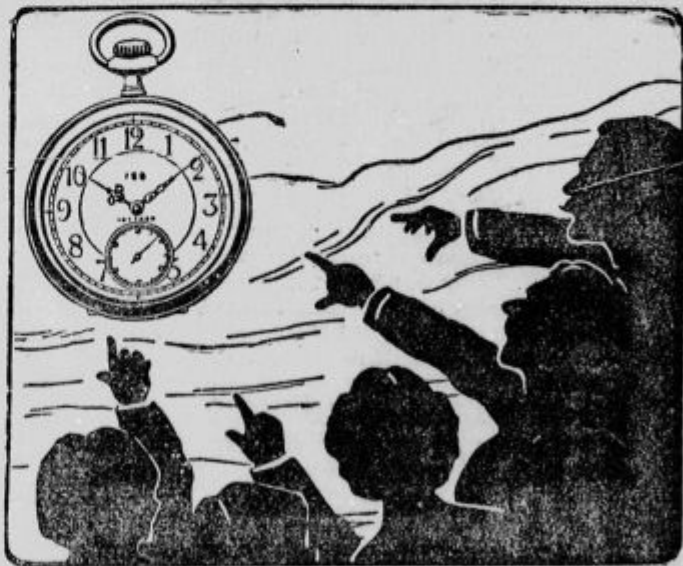
Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte za-
 stonj in poštnine prosto.

- Št. 99410 kovinasta anker Roskopf ura K 12.40
- » 99449 Roskopf ura, grav. močna, 2 pokrova K 16.80
- » 99600 Radijska žepna ura ponoči sveteča K 16.20
- » 99865 kovinasta verižica K 1.60
- » 99645 Uhani amer. double zlato K 3.40
- » 99022 Srebrni rožni venec K 9.50

Lasna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lasna protokolirana tovarna ur v Svici.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

Dobri brivski in jespstrižni aparati

1. s britev iz srebra - ekla II 350, 4. 5 varnostni brivski aparati, poniki K 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20; dvorez. res. rezila tucat K 5, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20; zamens dovolj ena ali denar nazaj, pošilja po povzetju ali predplačilu c. in lr. dvorn. založ. JAN KONRAD, izvozn. tvrdka, Brück št. 1701, Češko. 112

8 vinarjev

(za 1 dopis.) Vas stane glavni cenik, ki se dopoljuje na zahtovo brezplačno.

Prva tovarna ur

Jan Konrad

c. in lr. dvor. zal. Brück 1554 (Češka.)

Nikoli ali jeki ure na sidro K 6-, 7-, 8-. Vojno-spomin. nitkin. ali jeki ure K 11-, 12-, armadno radlj. ure iz niklja ali jekla K 12. Masiv. srobrne Boskopi remont. ure s sidr. K 19-, 20-. Budilke stenske ure v veliki izbiri po nizkih cenah. 3 letno pisмено jamstvo. - Pošilja po povzetju. Zam. dovolj. ali denarnazaj.

Cudovito šilo za šivanje le K 3'90

Nase čudovito ročno šilo za šivanje šiva tanko naplo prečne vbode kot šivalni stroj. - Največja iznajdba, s katero more vsak sam krpiti in šivati usnje, raztrgane čevlje, konjsko oremo, kožuvinno, preproge, poprijinja za vozove, šotore, klobočevino, pištole za kolosa, vreče, platno in vsako drugo močno bisco. Dubrota za rokodelce, kmete in vojnike. Neobhodno potrebno za vsakogar. Trdna konstrukcija, zelo lahka voznaha. Jamstvo za porabnost. Mnogo pohvalnih pisem. Cena komol. šila s sukencem, 4 različni šivalniki in porabnim navodilom K 3,90. 3 kosi K 11-5 kosov K 18- Pošilja po povzetju, (na dobišče proti pred plačilu.) 1552

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hiespasse 13-404.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne neozgodne in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanja na doživetje in smrt, otroških dot, rentna in ljudska neozgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Najugodnejši pogoji za vso zavarovanje.

Stanje zavarovanega kapitala K 175,000,000 - Stanje garantjskih fondov K 55,000,000 -

Zavod temelji na vzajemnosti. - Prospekti zastonj in poštnina prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 1837

Kupi se srednja kmetilja

v lepi legi blizu železnice, z vsem gospodarskim orodjem in živino, ako je zraven. Ponudbe pod »Kmetilja 2157«.

Suhe gobe (jurčke)

lepo sušene kakor tudi prazne vreče, brinjevo oja, lasnike in ochie

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

M. Rant, Kranj

prva eksportna tvrdka deželnih in gozdnih pridelkov. 2092

Framydol je sredstvo za namajenje las, ki rdeče svetle in sive lase in brade za trajno temno obarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2,70.

Rydol je rožnata voda, ki živo pordeči medu lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2,40. Povzetje 5 vinarjev več. Naslov za naročila: **JAN GRULICH, drogerija pri angelu, Brno 041, Morava.**

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov

Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. izmenovne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med vsem zgradbe. 2. vse premično blago, mobilije, poljski orodje, stroje, živino, zvonove in enake. 3. vse poljske, ri-delke, štita in krmo. 4. zvonove proti orelomu. 5. sprejema tudi zavarovanja na kivilone. Oziroma doživetje in druge kombinacije in proti neozgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno inžinversko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski potrdnico.

Varnostni zaklad in učinec: ki so znesli L. 1912 K 672.25-17 sq. poskocite koncem L. 1913 na K 735.147-17.

Toda, cinovne animacije za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastle vuhino.

Ponudbo in pojasnila daje ravateljstvo, glavno poverjenikstvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh inarah nastavljeni poverjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

1440

Ne pustajte otrok samih, da se požari omeljejo!

Ne pustajte otrok samih, da se požari omeljejo!

Avtomatična pas:

za podgane K 5-80, za miši K 4-00, love brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikake stedi in se same zopet nastavijo. Past za ščurke „Rapid“ vjame na tisoče ščurkov v eni noči, po K 5-70. Past za muhe „Nova“ komad K 2-80. Povsod najboljši uspeni. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poštnina 80 v. izvoz, tvrd. Tintner, Dunaj III, Neulingg 26-L.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/4 %

Razeroni zakladi znesajo okroglo en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 millionov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

